

2014

Branko Rogošić

advokatrogosic@gmail.com
www.slobodnozidarstvo.org

[MASONOLOGIJA - NAUKA ILI NAUČNA DISCIPLINA]

Imamo retku privilegiju da prisustvujemo i učestvujemo u stvaranju jedne nove nauke. Neophodno je da se što pre uputimo u njene sfere delovanja, sadržinu, naučne metode, i naravno, u njen cilj i značaj za širenje ideja slobodnog zidarstva na ovim balkanskim prostorima

Masonologija - nauka ili naučna disciplina?

Imamo retku privilegiju da prisustvujemo i učestvujemo u stvaranju jedne nove nauke. Neophodno je da se što pre uputimo u njene sfere delovanja, sadržinu, naučne metode, i naravno, u njen cilj i značaj za širenje ideja slobodnog zidarstva na ovim balkanskim prostorima

Uprkos konstantnom razvoju slobodnog zidarstva na ex-YU prostorima u poslednjih četvrt veka, kao i sve većem broju objavljenih knjiga, rasprava i članaka domaćih autora koji se na manje ili više ozbiljan način bave masonskom tematikom, do sada se nikо nije pozabavio masonologijom, kao posebnom i sveobuhvatnom disciplinom, pa ovaj tekst predstavlja "kamen temeljac" formiranja svesti o postojanju masonologije na ovim prostorima.

U domaćoj publicistici termin *masonologija* se pojavljuje sporadično, uglavnom napisan pod apostrofima ("masonologija", "masonolog") uz preovlađujući pežorativni prizvuk. Kovanica masonologija u svetskoj masonskoj publicistici počinje da se koristi u drugoj polovini 20. veka, spajanjem pojmove "mason" i "logos" (λόγος - višeznačna grčka reč - um, zakon, reč, nauka, smisao...). Nije poznato ko je tvorac ovog izraza, ali je činjenica da se on veoma brzo proširio planetom. Do kraja 20. veka njegova sdržina nije bila jasno definisana, ali 21. vek donosi sve saglasnije definisanje pojma, sadržaja, suštine i pogotovo značaja masonologije.

NASTANAK TERMINA "MASONOLOGIJA"

Tek nakon Drugog svetskog rata klasična i masonska istorija počinju da "sarađuju", te "pravi istoričari" sa punom pažnjom uzimaju u razmatranje različite masonske izvore, koji im pomažu da na jasniji način shvate određene društveno-istorijske pojave i događaje. Takođe, masonski istoričari prilikom pisanja svojih dela počinju da koriste "čisto" istorijske izvore u cilju pojašnjenja istorijskog konteksta ili rekonstruisanja masonske pripadnosti određenih istorijskih ličnosti, za koje ne postoje relevantni masonski

izvori. Ovaj princip je korišćen u gotovo svim domaćim publikacijama koje se bave pitanjem da li su Karađorđe, Dositej Obradović, Njegoš... bili Slobodni Zidari.

Nepoznati autor, u svom tekstu "The Petitioner Knocks"¹ iz 1971. godine, masonologiju definiše kao "**znanje o doktrini, principima, simbolizmu i istoriji masonerije**", a kao jedan od uslova za prijem u bratstvo nalaže da kandidat mora biti "*intelektualno sposoban da izučava masonologiju i razume svrhu i doktrinu slobodnog zidarstva*".

Istraživačka radionica "Philalethes" iz Feniksa, Arizona, (koja postoji već skoro 70 godina) je 1979. u okviru svog istraživanja, na godišnjem seminaru imala temu: "Masonology - A Challange" (Masonologija kao izazov)². Tadašnji predsednik Dvajt Smit (Dwight L. Smith) u pozivnom pismu navodi: "...tema ove radionice biće masonologija, nova reč koja će predstavljati izazov za braću". Uvodni rererat "Masonology" podneo je Dr Džordž Frenč (Dr George H.T. French)³, u kome aktivnosti Masonerije deli na tri velike oblasti: korporativna masonerija (koja se bavi organizacionim pitanjima), ceremonijalna masonerija (izučavanje i pravilna primena masonske rituale) i masonologija - koju definiše kao sveukupnu masonsку edukaciju i smatra je pandanom teologiji. Frenč dalje preporučuje što češće korišćenje izraza "masonologija", kako bi ovaj zaživeo u praksi i uticao da se što veći broj braće posveti izučavanju slobodnog zidarstva, umesto pukog memorisanja tekstova iz rituala. Korišćenjem ovog termina masoni će se u većoj meri spoznati da je slobodno zidarstvo mnogo više od masonske zakona i pravila, rituala i neformalnog druženja. Na ovaj način čak će i sama reč masonologija postati koristan masonska alat, dodaje Frenč.

¹ Ovaj zanimljivi članak opisuje potrebne uslove za prijem kandidata, i u duhu 20. veka tumači određene odredbe Andersonove konstitucije. Može se naći na više mesta na netu, npr. www.masonicworld.com/education/files/artnov02/petitioner_knocks.htm

² radove sa ovog seminara možete u celosti pročitati na Philalethes internet prezentaciji http://www.phoenixmasonry.org/50_years_of_philalethes.htm

³ Doktor Džordž Frenč je profesor na stomatološkom fakultetu Univerziteta u Teksasu, Past Master Holland Lodge No.1 iz Hjustona; Past Master i aktuelni Sekretar Texas Lodge of Research i Past Master King Edward VII Lodge No. 3504 iz Buenos Ajresa, koja radi pod zaštitom Ujedinjene Velike Lože Engleske (UGLE).

U svom godišnjem izveštaju za 1988.⁴ masoni iz Velike Lože Minesote masonske delovanje dele, ne kao Dr Frenč na tri, već na pet oblasti: 1) administrativna organizacija, 2) odnosi sa javnošću (PR), 3) interna komunikacija, 4) masonologija ili masonska edukacija, i 5) masonska filozofija i filantropija.

Časopis "Mason", sa karakterističnim kvadratnim oblikom stranica.
Pokrenut je 2013.; do proleća 2016. je objavljeno 8 brojeva.

Čini se da je korišćenje termina "masonologija", kao sinonim za masonsку edukaciju ili njen sastavni deo, prečesta greška u razumevanju njene suštine, koja se naročito ispoljava u američkoj masonskoj terminologiji i praksi, na žalost, i do današnjih dana. Časopis "Scottish Rite News"⁵ u broju iz 2011. postavlja pitanje: "kako će Masoni ispravno praktikovati ono što nisu naučili kroz masonologiju ili masonsку edukaciju?"

Čuveni masonski pisac i doktor pravnih nauka Pol Nodon⁶, u svojoj novijoj knjizi "The Secret History Of Freemasonry"⁷ kaže: "Veliki procvat masonske literature, objavljene nakon Drugog svetskog rata, koja na ozbiljan način istražuje istoriju masonerije, dovela je do toga da danas pozdravljamo rađanje nove discipline, koju možemo nazvati masonologijom".

⁴ Proceedings of the Grand Lodge of Minnesota 1988, str.29-30, na internet adresi: <http://www.mn-masons.org/sites/mn-masons.org/files/1988%20Proceedings.pdf>

⁵ Scottish Rite News for the Valley of Dallas - summer 2011 edition, str.13 (The Dallas Scottish Rite, Dallas, Teksas, 2011)

⁶ Pol Nodon je kod nas poznat preko visoko-tiražne knjige *La franc-maçonnerie* iz 1967, koja je u Srbiji objavljena pod naslovom "Masoni" (Plato, Beograd, 1997).

⁷ Paul Naudon - *The Secret History Of Freemasonry; Its Origins and Connection to the Knights Templar* (Inner Traditions, Ročester, 2005).

PRVI MEĐUNARODNI MASONOLOŠKI SIMPOZIJUM

Kao dokaz da je i kod samih masona svest o postojanju masonologije kao zasebne discipline stvorena tek u najskorije vreme, svedoči podatak da je prvi međunarodni masonološki simpozijum (**International Masonology Symposium**) održan tek 2009.

godine (23. oktobra u Ankari) u organizaciji VL Turske, pod imenom "Masonerija i Bratstvo". Tek na ovom simpozijumu na ispravan način je definisan termin "masonologija", za šta zasluge pripadaju Velikom Majstoru Velike Lože Turske M. Remzi Sanver-u, koji u uvodnom govoru navodi: "...Masonologija nije limitirana istorijskom dimenzijom masonerije, na isti način kao što u drugoj polovini 20.

veka filozofija, sociologija, pravo, psihologija i političke nauke uključuju slobodno zidarstvo u sfere svog akademskog proučavanja. Do skora masonologija je shvatana kao "istraživanje masonske istorije naučnim metodama", ali danas je masonologija postala "**proučavanje svih aspekata masonerije naučnim metodama**". Svrha masonologije nije dokazivanje da je slobodno zidarstvo - nauka, već želja da se svi masonske sadržaji, aspekti i uticaji istraže naučnim metodama".⁸

Iako je ovaj simpozijum naišao na veliki odjek u masonskoj zajednici širom sveta, izostala je šira podrška, pa je organizacija prepuštena turskim masonima, koji su održali još dva simpozijuma (poslednji u Izmiru 27. aprila 2013.), ali bez nekog većeg odjeka i rezultata.

DEFINISANJE POJMA I SADRŽAJA MASONOLOGIJE

Mislim da se možemo složiti sa jednostavnom, a sveobuhvatnom definicijom masonologije kao "proučavanja svih aspekata slobodnog zidarstva naučnim metodama". Ovde je posebno značajno razjasniti što su to "svi aspekti" i "naučni metodi". Definisanjem ovih pojmove

⁸ Izveštaj sa simpozijuma se može pronaći na više mesta na internetu, npr. na adresi http://www.freemasons-freemasonry.com/International_Brotherhood.html

doći ćemo i do sadržaja masonologije, njene metodologije i naučnih principa koje masonolozi moraju primenjivati u svojim istraživanjima.

Slobodno zidarstvo, kao "Kraljevska Umetnost" u svojoj doktrini i suštini sadrži veoma različite i brojne aspekte ljudskog delovanja. Oblasti od posebnog interesa za masoneriju su:

- istorija masonstva kao ideje i filosofskog sistema;
- istorija masonske bratstava, loža i organizacija;
- istorija masonerije u svetlu njenog uticaja na društvene procese (politika, nauka, ljudska prava i dr.);
- masonska ritual (tumačenje, izvođenje, simbolika);
- filozofija i metafizika slobodnog zidarstva;
- masonska simbolika i simbologija;
- masonska ezoterija;
- operativna masonerija sagledana iz arhitektonskog, tehnološkog i građevinskog ugla;
- masonsko pravo i jurisprudencija;
- masonska umetnost (književnost, muzika, slikarstvo...);
- menadžment masonskih organizacija;
- masonska futurologija (razvoj masonerije u budućnosti, njen smisao i cilj u vremenima koja dolaze i dr.).

Na prvi pogled reklo bi se da masonolozi moraju imati određena stručna znanja iz istorije, prava, filozofije, sociologije, teologije (posebno uporedne) i političke ekonomije. Međutim, zar nisu potrebna znanja hemije, fizike i medicine u tumačenju alhemijских aspekata u masoneriji? Zar nije potrebno znanje lingvistike i etimologije u pokušajima odgonetanja nastanka određenih masonske izraza, ili znanje tehničkih nauka u proučavanju građevinskih metoda koje su implementirali upravo masoni? Zar nije potrebno znanje astronomije, geometrije i generalno matematike za razumevanje brojnih segmenata masonske doktrine? Kako će masonolog istraživati bez znanja koja pružaju arheologija, bibliotekarstvo, geografija, demografija, strani jezici, psihologija, geografija, antropologija, logika, pa i muzikologija i istorija umetnosti? Naravno, bez poznavanja kompjutera (informatika) sve će ići mnogo teže, a krajnji rezultat neće biti adekvatan ako se u pisanju ne primenjuju stilske i jezičke norme koje određuju književnost i gramatika. Komunikologija će biti veoma bitna u

izučavanju npr. anti-masonske propagande, a kibernetika u izučavanju organizacionog funkcionisanja "Masonske piramide".

Takođe, određene (danas) para-naučne oblasti poput numerologije, hiromantije, astrologije, alhemije, magike, ili bilo koje druge ezoterične oblasti, mogu biti od velikog značaja za razumevanje ili tumačenje određenih aspekata masonskog delovanja. Uostalom, mnoge oblasti koje su nekad smatrane magijom, danas predstavljaju ozbiljne naučne discipline.

Posle ovakvog razmatranja postaje jasnije da je masonologija jedna **zasebna, specifična disciplina** koja u sebi sadrži (u određenom opsegu) gotovo sve naučne discipline, ne pretendujući nikako da bude "nauka nad naukama", već jednostavno - zasebna oblast koja u svom istraživanju koristi celokupnu naučnu zaostavštinu ljudskog roda u procesu izučavanja svih mnogobrojnih aspekata slobodnog zidarstva, a u cilju boljeg razumevanja masonerije kao takve, ali i celokupnog Univerzuma.

Jasno je da ne postoji osoba koja će imati adekvatna znanja iz svih naučnih oblasti koje koristi masonologija. Međutim, to ne treba da obeshrabri današnje i buduće masonologe, već da im da podstrek da akcenat stavljuju na masonološke pod-discipline za koje imaju znanja iz profanog okruženja, kao i da pored svog osnovnog obrazovanja istražuju i druge naučne oblasti. Naravno, poželjno je (ali ne i nužno!) da masonolog bude dobro upoznat sa masonerijom na najdirektniji način (ili srpski rečeno - da bude mason). Neki od poznatih autora koje možemo svrstati u masonologe u vreme kada su pisali svoja najznačajnija dela, nisu bili masoni (npr. Menli Palmer Hol, zatim Džon Robinson, pisac bestselera "Rođeni u krvi" i dr.).

MASONOLOŠKI METODI

Nije svako pisanje, promišljanje ili istraživanje određenih pojava vezanih za masoneriju - masonologija. Ono što masonologa razlikuje od senzacionalističkog novinara bulevarske štampe, ili od publiciste koji jednostavno beleži određene događaje iz masonskog delovanja, je upravo metod i pristup koji masonolog MORA imati u svom radu.

Iako ne postoji apsolutno prihvaćena definicija nauke, složićemo se da ona predstavlja sistematizovan skup znanja iz određene oblasti,

o zakonitostima, uzrocima, činjenicama i pojavama u stvarnosti. Naučna dostignuća moraju biti proverljiva i zasnovana na održivim logičkim i teorijskim premisama. Ili kako je to veliki fizičar **Albert Ajnštajn** definisao: "Vrhunski domet celokupne nauke je da što više empirijskih činjenica obuhvati logičkim rasuđivanjem iz što manjeg broja hipoteza i aksioma".

Masonolog, kao naučnik, u svom radu se mora držati sledeća dva osnovna principa, zajednička za sve naučne discipline:

Njegov rad, ideje i dostignuća moraju biti proverljivi.

Zbog toga je neobično važno pravilno citiranje izvora, sa obeležavanjem autora, izdavača, godine izdavanja, kada je potrebno i stranice gde se određeni navod nalazi, ili arhiva, biblioteke ili internet stranice gde se određeni dokument može pronaći. Treba izbegavati fraze tipa "smatra se" (ko to smatra?), "nesumnjiva je činjenica" (bez navođenja i jednog relevantnog izvora), "gotovo je sigurno" (bez navođenja autora koji se ne slažu sa tim stavom) itd.

Masonolog mora pristati da u svetu novih dokazanih činjenica izmeni svoje dosadašnje stavove bazirane na do tad opšte prihvaćenim činjenicama.

Ne sme se robovati autoritetima ili "autoritetima", stavovima koje iznose masoni najviših stepena ili renomirani i tiražni autori, jer traganje za istinom je osnovni zadatak svakog naučnika, a pogotovo masonologa. Takođe, novopronađene činjenice koje su otkrili drugi masonolozi treba odmah uvrstiti u svoje radove (uz obavezno navođenje rada kolege masonologa, kao reference), a već postojeće izmeniti u narednim izdanjima, u svetu novih činjenica

Uprkos specifičnostima svake zasebne nauke, postoje zajednički momenti na osnovu kojih i razlikujemo naučni od nenaučnog principa, prilaza ili metoda u istraživanju, a koje možemo sažeti u narednih par koraka:

- definisanje problema i ključnih momenata u određenom istraživačkom projektu;

- prikupljanje svih raspoloživih podataka i njihovo razvrstavanje po verodostojnosti i značaju;
- formulisanje hipoteze kao smera i ideje istraživanja;
- posmatranje, testiranje hipoteze i njena eksperimentalna i svaka druga provera;
- definisanje naučnog doprinosa i njegovo pozicioniranje u dotadašnji sistem prihvaćenog naučnog znanja;
- zaključak, koji mora biti jasan, ne samo slično edukovanom masonologu, već svakom prosečnom čitaocu ili korisniku naučnog dela.

U masonološkim istraživanjima od najvećeg značaja su istorijski izvori, koje delimo u tri kategorije: na primarne, sekundarne i tercijarne. Primarni izvori su ostaci prošlosti koji na najdirektniji način svedoče o nekim događajima (npr. u našem slučaju to bi bila masonska kecelja Đorđa Vajferta, video snimak sa nekog masonskega kongresa, arhitektonska tabla sa nekog značajnog masonskega rada i sl.). Sekundarni izvori se odnose na citate ili tumačenja primarnih izvora, i oni su za masonologiju od podjednakog značaja kao i primarni. Memoarski zapisi, tekstovi savremenika, zapisana mišljenja učesnika nekih događaja od strane njihovih rođaka ili prijatelja, knjige objavljene u vreme kada se neki događaj desio... predstavljaju veoma verodostojnu građu za razumevanje i rekonstrukciju nekog događaja i/ili razumevanje njegovih posledica. Tercijarni izvoru sažimaju i sumiraju sekundarne izvore (npr. enciklopedije, zbornici i dr.) i nemaju naročitu težinu, ali služe kao dobar putokaz za ozbiljnije istraživanje. Naravno, svaki artifakt, slika, fotografija, zapis, dokument, knjiga... predstavljaju izvor, ali je zadat masonologa da se prema njima odnosi na kritički način.

Izvore možemo podeliti i na usmene i pismene. Usmeni su pesme, predanja, legende, iskazi svedoka..., mada se prosečan masonolog i sa njima susreće u pismenoj formi, tj. najčešće tek kada ih je neko posle izvesnog protoka vremena zapisao. I ovakvi izvori mogu u određenim situacijama biti od koristi, ali je bitno naglasiti određenu rezervu u zavisnosti od procene relevantnosti izvora.

Ključna stvar u masonologiji, a to se u tolikoj meri ne ispoljava u drugim naučnim disciplinama, je **međusobno poverenje i pouzdavanje u radove drugih masonologa**. Zbog specifičnosti masonerije kao "društva sa tajnama" veoma je teško, pa nekad i

nemoguće (pogotovo za profane masonologe), istraživati arhive određenih inostranih (pa i domaćih) loža, a upravo se tamo kriju "glavni dokazi" za određenu oblast istraživanja. Tu masonolog MORA da poveri veru radovima svojih prethodnika koji su imali pristup određenoj arhivi (koja je možda i uništена, i ne postoji više, usled rata ili brojnih masonske pogroma). Ovim odgovornost svakog masonologa za napisanu reč postaje ogromna, jer izneseno može biti prihvaćeno kao činjenica i osnov (teza) neke buduće hipoteze. Na pogrešnom ili lošem temelju se loše i gradi, ili što bi veliki pravnik Valtazar Bogišić rekao: "Što se grbo rodí, vrijeme ne ispravi".

NAUKA ILI NAUČNA DISCIPLINA

Ovde ću pokušati da dam odgovor iz naslova ovog masonološkog rada. Da bi neka oblast bila "naučna disciplina" ili "naučna grana", ona mora imati svoju matičnu "nauku". Tako u meni najbližim naukama - pravu i fizici, postoje naučne discipline koje proučavaju samo određene oblasti tih nauka, npr. pravo privatnosti, sudske organizaciono pravo, javno-beležničko pravo, ili fizika kondenzujućih stanja, laserska fizika i sl. U našem slučaju, ne može se reći da je masonologija deo sociologije, istorije ili bilo koje druge nauke, iz čega logički sledi da je reč o posebnoj nauci, ili makar zasebnoj i novoj, još uvek nepozicioniranoj naučnoj oblasti.

Savremene tendencije diktiraju interdisciplinarna istraživanja stvarnosti gde se brišu granice između nauka, pa se i poželjnim smatra prilaženje problemu sa (do tada) veoma udaljenih polazišta. Moderna fizika u proučavanju svemira pokušavajući da otkrije način nastanka univerzuma konsultuje filosofe i teologe. Dobar advokat mora u svom telefonskom imeniku (ili još bolje u krugu prijatelja) imati fizičare, hemičare, šumare, inženjere... jer se u različitim krivičnim i parničnim postupcima znaju pojaviti problemi iz ovih oblasti i sl. Generalno, holistički pristup⁹ naučnom sagledavanju i

⁹ Termin "holizam" je prvi upotrebio Džen Smats (Jan Smuts, 1870-1950) u svom delu "Holizam i evolucija". Smats se pored naučnog rada bavio i politikom u Južnoafričkoj republici (dva puta je bio i premijer), učestvovao u Burškom i Prvom svetskom ratu. Njegov osnovni princip je da celina predstavlja više od zbiru sastavnih delova pa se zato zalagao za sveobuhvatni pristup u istraživanju određenog pitanja. Nisam proučavao Smatsovou biografiju, ali je veoma moguće da je bio mason - pa eto još jedne izazovne teme za masonološko istraživanje pod radnim naslovom "Holizam i masonerija"!

istraživanju stvarnosti maksimalno korespondira sa osnovnim masonskim principima.

Masonolog često zalazi u nepoznate i neistražene predele (*terra incognita*) gde jednostavno ne postoje odgovarajuće "karike" koje bi povezale određene događaje ili unele više svetla u razjašnjenje pojedinih istorijskih dešavanja. Tu je od velike koristi poznavanje logičkih veština, kao i tumačenje pravnih normi u oblastima "pravnih praznina". U ovim situacijama masonolog naoružan pomenutim alatima i vođen intuicijom, može postići mnogo bolje rezultate od naučnika iz drugih oblasti. Posebno korisna "oruđa" (ili oružja!) mogu biti sistematsko i teleološko tumačenje, kao i analogija, *argumentum a contrario*, usko tumačenje izuzetaka, pravilo *lex specialis derogat legi generali* i dr. Kombinacija više "alata", npr. holističkog pristupa, deduktivne metode i teleološkog tumačenja, uz direktno poznavanje masonske organizacione strukture, mogu dovesti do fascinantnih zaključaka koji sa naučnom utemeljenošću premošćuju određene "rupe" stvorene nedostatkom istorijske građe. U ovakvim situacijama posebno je bitno jasno opisati polazne osnove, način razmišljanja, eventualne stranputice u istraživanju, a nove logičke tvorevine detaljno i argumentovano obrazložiti. Ovakva umna tvorevina može biti jak temelj za buduću masonološku gradnju.

Po mišljenju ovog masonologa, **masonologija je zasebna nauka**, a ne naučna disciplina. Istina, ona kao takva još uvek nije šire priznata, što nikako ne utiče na njen značaj i nezaustavivi razvoj. Vremenom će se iz nje izdvojiti zasebne naučne discipline poput masonske jurisprudencije, masonske simbologije, masonske metafizike, a možda i masonske matematike, masonske kibernetike ili masonske komunikologije.

OSNOVNI PROBLEMI SRPSKE MASONOLOGIJE

Domaći istraživači slobodnog zidarstva prvenstveno moraju razviti svest o tome da je njihov rad - naučni rad iz oblasti koja se zove masonologija, a ne puko pisanje i prezentovanje prikupljenih podataka. Moraju uvrstiti ovaj izraz u svoj rečnik i svojim naučno zasnovanim tekstovima iskoreniti posprdni prizvuk odrednice "masonolog", te ga što češće koristiti u cilju njegovog bržeg instaliranja u govorni i "akademski" jezik.

I dalje se ispoljava absolutna nekritičnost u prihvatanju određenih masonske izvora. Još uvek se smatra gotovo blasfemičnim opovrgnuti neke stavove barda srpske masonologije Sretena - Srete Stojkovića¹⁰ (a i on je navodio pogrešne informacije o događajima iz srpske masonske istorije), ili dokazati da neki stavovi izneseni u predratnim masonske časopisima "Neimaru" i "Šestaru" nisu tačni, ili makar najtačniji. Takođe, nedostatak istorijskog otklona prema delu najznačajnijeg srpskog masonologa Zorana Nenezića (a isto je i sa njegovim hrvatskim parnjakom Ivanom Mužićem, takođe jednim od prvih masonologa na ex-YU prostorima u periodu nakon Drugog svetskog rata), dovodi do toga da se ili njegovi stavovi bezrezervno prihvataju bez proveravanja kao "absolutna istina", ili se odbacuju i minimizuju zbog ličnih animoziteta. Sa naučnog stanovišta je nedopustivo ne pomenuti njegov rad (kao izvor) i pogotovo dokumente, koje je on "iskopao" i time možda spasao od uništenja, u bilo kojoj knjizi koja se bavi istorijom ovdašnje masonerije. A bilo je takvih knjiga, pa čak i luksuznih monografija.

Sa druge strane, ne treba se libiti da se ukaže na određene greške ili nejasnoće u Nenezićevim knjigama, pritom realno sagledavajući da zbog ogromne oblasti istraživanja sa kojom se "uhvatilo u koštač", nije mogao podjednaku pažnju posvećivati svim, mada nekada veoma bitnim, detaljima.

Danas je poslednji trenutak da se "pretresu" svi dosadašnji masonske izvori relevantni za rekonstrukciju istorije ovdašnje masonerije, kako i buduće generacije masonologa ne bi morale da se vraćaju unazad i ponovo istražuju oblasti koje su već više puta istražene, ali često na površan način. Uporedo, mora se stvoriti međusobno poverenje i pouzdavanje u podatke koje iznose drugi autori, kako bi se masonolozi skoncentrisali na istraživanja u manje istraženim oblastima, gde će koristiti radove svojih kolega, kao relevantne i tačne reference i polazne osnove.

Izvore treba pažljivo citirati, a za sve novopronađene činjenice treba dati jasne reference. Dokumenta treba objavljivati u publikacijama, kako bi se drugim masonolozima uštedelo vreme (a i

¹⁰ Prvi srpski masonolog, pisac prve knjige na srpskom jeziku u kojoj se na naučni način razmatraju osnovni masonske principi i dr.

novac) i kako ne bi trošili vreme na "kopanje" po arhivima koji su već obrađeni. Mora se stvoriti i makar kakva-takva povezanost i solidarnost između domaćih masonologa, koja bi se (makar) izražavala u međusobnom razmenjivanju objavljenih publikacija, ako već ne i u omogućavanju pristupa ličnim arhivama koje su u posedu malobrojnih, ali razjedinjenih današnjih masonologa.

Današnji srpski (ili hrvatski, slovenački, bosanski...) masonolog po pravilu radi sam, svoja istraživanja, a često i objavljanja i štampanja, finansira iz svog džepa, i u ovu delatnost ulaže velika sredstva i vreme, bez mogućnosti (koje imaju npr. engleske, američke i francuske kolege) da mu se makar uloženi novac vrati preko prodaje knjiga, koje ovde veoma retko dostižu četvorocifreni tiraž. Zbog toga dometi ovdašnje masonologije nemaju reciprocitet sa uloženom energijom, strašcu, emocijama, željama i novcem.

ZAKLJUČAK

Ovaj tekst je svesno pisan na suvoparan, "nezanimljiv" i rigidno-naučni način, iako mu se moglo prići iz drugog ugla koji bi bio mnogo zanimljiviji široj čitalačkoj publici. Svesno su navođeni izvori i тамо где то nije neophodno, a sve u iskrenoj želji da masonologija bude prvo prihvaćena kao realnost kod domaćih autora/masonologa, a nakon toga i od šire, pa i akademske, zajednice. Cilj ovog rada je dobromerni pokušaj uticaja na svest i osećaja za odgovornost ovdašnjih masonologa, uz pokušaj ukazivanja značaja implementacije naučnog pristupa u svim radovima koji se odnose na masoneriju.

Takođe, ovaj pionirski poduhvat iz "masonske metodologije" (eto još jedne naučne discipline koja proističe iz masonologije!) ima za cilj da i naučnike iz drugih oblasti uveri u opravdanost uključivanja masonologije u "porodicu nauka".

Istine radi, ovo nije prvi domaći tekst o masonologiji. Pre par godina (11.03.2010.) nepoznati autor na jednom hrvatskom blogu je

postavio kraći tekst o masonologiji pod naslovom "Masonologija, nova i poslednja društvena znanost"¹¹, koji ovde u celosti prenosim:

"Sazrila su vremena za uspostavu nove znanstvene discipline koja se treba zvati masonologija. Potrebito je otvoriti enciklopediju masonske pojmova... To je jedna grana društvenih znanosti koja nastaje na temeljima zakonodavnoga sustava UN (10-BZ). Crpi svoje osobine po sustavnom promatranju društvenih pojava u svijetu. Srodna je sociologiji i političkim znanostima koje su se pedesetih godina prošloga stoljeća izdvojile kao zasebna grana. Crpi spoznaje arheologije, povjesti, psihologije, teologije, ali i drugih znanstvenih područja kao što su arimetika, matematika i neka druga. Sada se podiže pitanje masonologije koja sustavno nije nikada javno proučavana u hrvatskom narodu. To je jedna osebujna disciplina koja razotkriva znanstvenu logiku tisućljetnih organiziranih nereda u svijetu.

Sveobuhvatno razriješiti najzahtjevniju zagonetku naše civilizacije može se samo odgovornim djelovanjem znanstvenika. Biti znanstvenik masonolog povlači potrebu poznavanja svih bitnih vidljivih i nevidljivih čimbenika u društvu.

Jednoga dana kada se oslobodi svijet natruha suhe racionalnosti kao pokretača materijalnoga i nematerijalnoga oko nas, kada se rastvore sve zavjese ljudskih tajni i masonologija će biti prihvaćena i u Hrvatskoj kao znanost "par exelence". Do tada jedna avantura zdravoga razuma činiti će više nego zadovoljstvo ljudima otvorenoga duha.

P.S. Potrebito je lučiti masonologiju i masonstvo. Masonologija razotkriva masonstvo i proučava njegov utjecaj na svijet. Masonolog je osoba koja nije dio masonskega zverinjaka."

Branko Rogošić

¹¹ Anonimous - Masonologija, nova i poslednja društvena znanost, blog, na internet adresi: <http://blog.dnevnik.hr/hercegland/2010/03/1627309547/masonologija-nova-i-poslednja-drushtvena-znanost.html>